

Asia: VN/894/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi työsopimuslain 1 luvun 1 §:n muuttamisesta

Yleiset huomiot

Yleiset huomionne esityksestä.

Esitys ei toteuta hallitusohjelman tavoitteita. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että työelämän epävarmuuden vähentämiseksi työsopimuslain työsopimuksen käsitettä täsmennetään siten, että työsopimussuhteen naamiointi muuksi kuin työsopimukseksi estetään. Ehdotetut muutokset eivät kuitenkaan täsmennä työsopimuksen käsitettä.

Esityksessä ehdotetaan seuraavan lisäämistä säännökseen: Tulkinnanvaraisissa tilanteissa työsuhteen olemassaolo arvioidaan kokonaisharkinnalla, jossa otetaan huomioon muun muassa osapuolten oikeussuhteen luonnetta koskeva yhteinen tarkoitus, työn tekemistä koskevat ehdot, olosuhteet, joissa työtä tehdään sekä niistä muodostuva osapuolten tosiasiallinen asema oikeussuhteessa.

Epäselvät tapaukset on tähänkin mennessä ratkaistu kokonaisharkinnalla. Kokonaisharkinta ei kuitenkaan ole estänyt naamiointia, eikä sen kirjaaminen lakiin tuo muutosta tilanteeseen. Sen sijaan tulisi ryhtyä konkreettisiin toimiin naamiointin estämiseksi.

Esityksen yleisperustelut

Huomionne esityksen yleisperusteluista.

Esityksen yleisperustelut eivät huomioi työmarkkinoiden muutosta. Työn tekemisen tavat ovat muuttuneet, ja esimerkiksi työntekijän mahdollisuudet valita työnteon aika ja paikka ovat laajentuneet. Valinnanvapauden laajentuminen ei itsessään tarkoita, että työntekijä ei olisi alisteisessa ja riippuvaisessa asemassa. Esitys nojaa menneisyyteen eikä anna riittävästi eväitä työsuhteen ja yrittäjyyden väliseen rajanvetoon nykyisessä työelämässä.

Esityksen vaikutukset

Huomionne esityksessä arvioituista vaikutuksista.

Vaihtoehtoisia toteuttamistapoja on esityksessä arvioitu hyvin suppeasti. Oikeustila on esityksen myötä edelleen yhtä epäselvä, eikä vaikutusarviota ole pystytty tekemään. Esitys ei tuo työtä tekeville varmuutta työnteon muodosta.

Työsopimuslain 1 luvun 1 §:ään ehdotettava muutos

Huomionne pykälään ehdotettavasta muutoksesta ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

Kokonaisarviointi ei ole uusi keino sen ratkaisemiseksi, tehdäänkö työtä työsuhteessa vai muussa oikeussuhteessa. Kokonaisarvioinnin lisäämisellä lakiin ei pystytä ratkaisemaan ongelmaa työsopimussuhteen naamiointista muuksi kuin työsopimukseksi.

Säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi huomioida paremmin se, että osapuolet eivät aina ole tasavertaisia, vaan työntekijä tai yrittäjä voi olla heikossa neuvotteluasemassa. Esimerkiksi freelance-journalistien neuvotteluasema suhteessa isoihin mediataloihin on heikko.

Nieminen Anna-Sofia
Suomen freelance-journalistit ry